

JAKTEN PÅ MENNESKESMUGLERNE

*NRKS AVSLØRING AV HVORDAN
MENNESKESMUGLINGEN AV SYRERE
TIL EUROPA FOREGÅR*

Av Mohammed Alayoubi og Jan Espen Kruse

NRK, PB 8500, Majorstuen, 0340 Oslo

Sentralbord 23 04 70 00

INNHold:

Innledning

1. Sammendrag
2. Bakgrunn
3. Slik gjorde vi det
4. Metode og fremdrift
 - a) Tillitsbyggende tiltak
 - b) Språk og kulturforståelse
 - c) Kildekontakt
5. Konsekvenser

INNLEDNING:

Da NRK Dagsrevyen sendte reportasjen "Menneskesmuglere" den 8. desember 2013, var det et resultat av fem års iherdig arbeid.

I denne metoderapporten vil vi fortelle hvordan vi klarte å avsløre hvordan menneskesmuglingen foregår fra Tyrkia og inn til EU. Hvordan smuglerne organiserer seg, hvordan de finner kundene, hvordan økonomien fungerer og hvordan papirene ordnes. Vi vil også fortelle hvordan vi klarte å komme så tett på bakmennene at vi fikk følge dem da de skulle føre en gruppe syriske flyktninger fra storbyen og til grensekryssingen.

Undersøkende journalistikk som omhandler kriminelle nettverk er en krevende øvelse, spesielt når det foregår i utlandet. I denne rapporten vil vi vise hvordan vi jobbet med research, kildearbeid og deltagende observasjon. Vi vil drøfte en del av de etiske dilemmaene som oppstår ved denne typen arbeid, samt utfordringene vi hadde knyttet til sikkerhetsvurderingene. Det er ikke alle opplysninger man kan gi i en slik rapport. SKUP-juryen oppfordres derfor til å ta direkte kontakt med oss dersom dere ønsker mer inngående og detaljert informasjon om metodebruken.

Rapporten er delt inn i fem deler: Sammendrag, bakgrunn, slik gjorde vi det, metode og fremdrift og konsekvenser.

1. Sammendrag

Den 8. desember 2013 sendte NRK Dagsrevyen reportasjen om smugling av syriske flyktninger fra Tyrkia og inn i EU, nærmere bestemt over grensa til Hellas. Sammen med tilhørende nettsak avslørte NRK hvordan menneskesmuglingen av syrere til Europa faktisk foregår. Hvordan organiserte grupper av ulike nasjonaliteter driver handel med mennesker i nød.

Etter at Sverige sommeren 2013 valgte å gi asyl til alle syrere som klarer å komme dit,

har asylstrømmen ut av Syria økt dramatisk. I tillegg har mange syrere solgt alt de hadde i håp om et bedre liv. For mange har det endt i tragedie. Likevel forsøker flyktninger å krysse grensene til Europa.

Millioner av mennesker er allerede på flukt fra borgerkrigen i Syria, og mange flere vil sannsynligvis flykte i tiden framover. I følge Flyktninghjelpen har over to millioner syrere har flyktet til nabolandene Libanon, Irak, Jordan og Tyrkia¹.

Vårt utgangspunkt i denne saken var at vi ønsket å avdekke hvordan en voksende industri av menneskesmuglere utnytter de syriske flyktningene. Vi ønsker å dokumentere metodene som blir brukt og flyktningenes skjebner.

2. Bakgrunn

Allerede før krigen i Syria var flyktningstrømmen til Europa stor. Unge mennesker, flest menn, fra den tredje verden søker et bedre liv. I 2011 mottok de 38 landene i Europa 327 200 asylsøknader. Økningen skyldes i hovedsak båtflyktningene til Italia og Malta fra særlig Libya og Tunisia. I tillegg er det en markant økning i antallet individuelle asylsøknader i Tyrkia².

Smuglingen av flyktninger er også blitt stadig mer omfattende. Dette gjelder også det siste året, og det er en virkelighet som stiller de europeiske landene overfor stadig større utfordringer. Menneskesmuglingen er en millionindustri som er svært vanskelig å komme innpå.

Men smuglerne har ingen egeninteresse av å få et søkelys på sin kriminelle virksomhet. Helt siden 2008 har NRK prøvd å komme i kontakt med menneskesmuglere for å kartlegge arbeidsmetoder, pengestrøm, menneskeskjebner og mulige følger for europeiske land. Vi sammenligner det med å jakte på spøkelser.

¹ Kilde: flyktninghjelpen. http://www.flyktninghjelpen.no/arch/_img/9164258.pdf

² Kilde: flyktninghjelpen. <http://www.flyktninghjelpen.no/?did=9079374>

3. Slik gjorde vi det

Det store gjennombruddet kom i oktober 2013. Etter flere års jobb fikk vi innpass i smuglermiljøet. Vi fikk være med en gruppe flyktninger på veien mot EU, og være vitne til kryssingen av grenseelva inn til Hellas. Så vidt vi kjenner til, har ingen andre norske medier trengt så langt inn i det uvanlig lukkede smuglermiljøet.

Arbeidet med dette prosjektet startet allerede sommeren 2008. Under et reportasjeoppdrag i Irak kom vi i kontakt med en kurder som hadde bodd i Norge i ni år uten oppholdstillatelse. Han valgte selv å reise hjem for å treffe kona og de to barna som han ikke hadde sett siden 1999. Kurderen ville hente familien til Norge for å søke asyl på nytt. Planen hans var å flykte gjennom Tyrkia og Hellas.

Vi avtale å møte kurderen og hans familie i Athen i desember samme år. De klarte å komme seg til Athen uten store problemer. Etter noen dager i Hellas skaffet han seg tre falske norske pass og tok seg greit gjennom Europa og videre til Oslo. Denne historien ble starten på vår jakt på menneskesmuglerne.

Problemet var hvordan vi skulle komme i kontakt med dem. Kurderen fra Irak ville ikke fortelle oss om sitt nettverk. Han mente at det ville være farlig både for han selv og famlingen. – *Alle kjenner alle her, hvis jeg forteller dere om smugleren som hjalp meg, da er jeg død.*³

I 2008 laget vi reportasjer på den store mengden flyktninger som klarte å ta seg til Athen. De fleste kom fra land i Midtøsten, Asia og Afrika og de tok seg inn i Hellas via Tyrkia. Flyktingene var det mulig å få i tale, men ingen ville si noe om hvem som hadde organisert flukten, langt mindre formidle kontakt til noen av dem.

Etter reportasjereisen til Hellas bestemte vi oss for å opprette et kontaktnett i Midtøsten og Nord-Afrika. Målet var å finne ut hvordan menneskesmuglerne arbeider.

³ Kurderen fra Nord Irak. Eget intervju, desember 2008.

I 2009 kom vi i kontakt med en marokkansk aktivist. Han fortalte oss om flyktninger som bodde i en leir i skogen nord i Marokko, i byen Qujda nær grensen til Algerie. De ventet på å bli smuglet til Europa med båt.

Vi dro til Tanger og tok toget til grensebyen. Området var overvåket av marokkansk politi, og vi kunne ikke jobbe fritt. Det var heller ikke mulig for oss å få pressevisum til Marokko, så vi utga oss for å være turister. Vi kunne risikere å bli arrestert, fratatt kamera og kastet ut av landet.

Flyktingene vi møtte fortalte oss hvor farlig det var å krysse Middelhavet. De kjente flere som hadde omkommet da båtene de hadde brukt sank. Smuglerne ville ha mange penger, og flyktingene måtte jobbe i flere år for å få råd til å være med.

Flere av dem vi møtte hadde prøvd å krysse havet mange ganger før.

– Vi var over hundre på en liten båt. Vi så døden mange ganger. Jeg har mistet mine beste venner, men jeg vil forsøke igjen. En dag vil jeg lykkes⁴.

Heller ikke i Marokko lyktes vi i å komme i kontakt med menneskesmuglere. Men vi begynte å forstå mer om hvordan de tenker, og vi fikk vite mer om metodene de bruker.

I 2011, 2012 og 2013 dekket vi de arabiske revolusjonene i Midtøsten. Vi fulgte kamphandlingene og flyktingestrømmene. Da krigen startet i Syria økte flyktingestrømmen dramatisk. Mange av dem ville til Europa og menneskesmuglingen blomstret.

Vi opprettet kontakt med flere lokale journalister og aktivister. En journalist fra Irak, en syrer i Libanon, to aktivister i Tyrkia som bodde nær grensen til Syria, og en journalist i Istanbul. Vårt mål var å komme i kontakt med smuglere. Vi nærmet oss miljøet og hadde en følelse av at vi nærmet oss målet. Vi hadde kontakt med disse folkene flere ganger i uka.

⁴ En afrikansk flyktning i Marokko. Eget intervju 2009.

I løpet av sommeren 2013 tok vi kontakt med syriske flyktninger som hadde kommet seg til Sverige. Da fikk vi vite at de fleste hadde tatt seg over til Libanon, og videre til Egypt.

Mens islamisten Mohammed Mursi var leder i Egypt, ble de syriske flyktningene relativt godt mottatt og behandlet i Egypt. Vi fikk vite at måten flyktningene ble fraktet til Europa på, var avhengig av hvor mye penger de hadde. De som hadde mange penger, kunne kjøpe et falsk pass til et europeisk land og bruke det til å reise med fly f.eks. til Stockholm, der de søkte asyl. De som hadde mindre penger, kunne reise med båt fra Alexandria til en av de italienske øyene.

Men etter at Mursi ble avsatt som egyptisk president sommeren 2013, ble mye endret. Syrere ble sett på som fiender. Dermed ble Egypt et vanskelig sted å flykte i fra. Flere syriske flyktninger fortalt oss at de ble forfulgt og frastjålet verdier. Situasjonen ble svært usikker. Derfor begynte flyktningene å ta en annen rute til Europa, nemlig via Tyrkia.

I oktober 2013 kom det største gjennombruddet. Etter utallige telefonsamtaler med kontakter i vårt nettverk, fikk vi fastsatt en dato for et møte med en smugler. Han var syrer. Noen dager før møtedato, fikk vi vite at smugleren var arrestert i Bulgaria, på vei inn med en gruppe flyktninger.

To uker senere fikk vi møteavtale med en annen smugler. Men han ble også arrestert og fengslet i Hellas.

Etter ytterligere en måned satte journalisten fra Irak oss i kontakt med en kilde i Istanbul. Han var også syrer, og hadde nettopp startet arbeidet med en dokumentarfilm om menneskesmugling. Han lovet å hjelpe oss med et intervju med en smugler, og sa at vi muligens kunne få følge en gruppe syriske flyktninger på vei til Hellas.

4. Metode og framdrift

I hovedsak bestod arbeidet i å pleie et stadig større kildenett i mange land i Midtøsten. Vi holdt kontakt på telefon og epost med våre hjelpere i regionen.

På reportasjereiser under den arabiske våren og krigene som fulgte, søkte vi å utvide kontaktnettet og på den måten komme nærmere menneskesmuglerne.

I oktober 2013 hadde vi møter med våre ledere i nyhetsredaksjonen, og drøftet hva vi skulle gjøre. Etter vår vurdering hadde vi kommet så langt som det var mulig å komme ved å arbeide ut fra Oslo. Vi argumenterte for at det var viktig å reise til Istanbul for å møte kontakter som kunne hjelpe oss å komme innpå menneskesmuglerne. Det er nesten umulig å trenge inn i dette miljøet dersom ikke smuglerne føler at de har en viss tillit til journalistene. Våre ledere var enige i vurderingen.

Sikkerheten ble drøftet, vi skulle oppsøke smuglere som driver ulovlig virksomhet i Tyrkia. Vi vurderte også om det var etisk riktig å følge mennesker som gjennomfører kriminelle handlinger. Konklusjonen var at saken er av svært stor og økende samfunnsmessig betydning, og at det derfor var riktig å belyse den.

Flyktningestrømmen er en av Europas største utfordringer, samtidig som svært mange enkeltmennesker lever under veldig vanskelige - og ofte desperate – forhold der menneskesmuglere fremstår som eneste løsning. Å vise denne delen av samfunnet, og hvordan det fungerer, har derfor svært stor allmenn interesse. Det viser en hverdag og et system for menneskesmugling vi i liten grad kjenner. Slik vi ser det, kunne disse forholdene vanskelig avdekkes på annen måte. I tillegg kommer viktigheten av at publikum får se med egne øyne hva som skjer – det blir dermed ikke teoretiske problemstillinger, men mennesker og situasjoner man kan identifisere seg med.

Kunne vi risikere å bli ranet eller utsatt for noe annet kriminelt? Vi mente at den syriske journalisten vi hadde kontakt med virket pålitelig, og vår kontakt fra Irak hadde også anbefalt han. Han ville være med oss mesteparten av tiden. Vi diskuterte om vi skulle bli med flyktingene i gummibåt over grense-elva til Hellas, hvis muligheten bød seg. Gresk politi er kjent for å gå ganske hardt til verks, men med norsk pass og presse-ID, håpet vi at vi ikke ville bli utsatt for noe spesielt, annet enn kanskje en natt i arrest. Vi valgte likevel å ikke bli med over elva med selve båten grunnet sikkerhetsutfordringer. Vi hadde rett og slett for liten kontroll med det som kunne skje på den andre siden.

Vi bestemte oss for å melde fra til ledelsen i Oslo foran hver nye aktivitet, og vi tok med oss en satellitt-tracker, slik at NRK hele tiden kunne se hvor vi var.

Satellitt-trackeren som registrerte hvor vi befant oss

Et annet metodisk poeng er at vi brukte lett utstyr og små kamera for ikke å vekke oppsikt. Dessuten måtte vi ha utstyr som kunne filme i mørket. Det ble benyttet skjult kamera ved flere av opptakene.

Vi syntes det var flott av ledelsen å satse på et prosjekt som dette, selv om vi på forhånd ikke kunne vite hva som ville komme ut av det. Begrunnelsen var at dette var et tema som har svært stor allmenn interesse. I tillegg blir det stadig mer omtalt i mediene, mens ingen norske journalister egentlig har vært dypt inne i miljøet. Hvis vi lyktes, ville vi få fram ny og viktig informasjon om et voksende problem. Et problem av direkte relevans også for Norge (og norske borgere) i egenskap av å være et land mange ønsker å komme til.

a) Tillitsbyggende tiltak.

Vi reiste til Istanbul den 28. november. Dagen etter møtte vi den syriske journalisten. Han tok oss med til et område som lå 15-20 minutters kjøring fra det historiske sentrum i byen. Vi satte oss på en kafe som viste seg å være helt spesiell. Det var 10-12 bord i lokalet, og det satt grupper med menn rundt de fleste. Journalisten fortalte at dette er en av de viktigste sentralene for menneskesmuglere i Istanbul. Noen arbeider med smugling med fly, andre med båter over havet, andre igjen organiserer grupper til fots. Noen er spesialister på forfalskning av papirer. Folk kom og gikk hele tiden. Lavmælte samtaler fant sted. Priser og betingelser ble drøftet. Stemningen var helt spesiell.

b) Språk- og kulturforståelse

Smuglernes kunnskaper i fremmede språk er svært begrensede. De fleste som arbeider med å få den store strømmen av syriske flyktninger til Europa, er selv syrere. Det var derfor helt avgjørende at en av oss i teamet snakker arabisk som morsmål. Like viktig er inngående kunnskap om den arabiske kulturen. De tre første dagene gikk med til å bygge opp tillit.

Først fikk vi møte folk på et lavere nivå i smuglerhierarkiet. I time etter time satt vi og pratet med dem. Vi drakk ufattelige mengder med tyrkisk te. En av oss røykte flere vannpiper enn han hadde godt av. I den gruppa vi hadde kontakt med, kom og gikk folk hele tiden.

c) Kildearbeidet helt avgjørende

Det tok ganske lang tid før vi fikk en klarere oppfatning av hvem som hadde hvilken funksjon. Medlemmene av gruppa snakket stadig vekk om "Gudfaren" som hadde det avgjørende ordet i forbindelse med det vi eventuelt skulle få være med på. Utpå ettermiddag den andre dagen dukket han opp i kafeen. Han var en ganske tynn mann rundt 45 år gammel, svært nøkternt kledd, men det var tydelig at han nøt stor respekt hos de andre medlemmene av gruppa. Gudfaren snakket med oss en liten stund. Han understreket at han ser på seg og sine medarbeidere som hjelpere for syriske landsmenn som har havnet i en svært vanskelig situasjon. Sverige gir asyl til alle syriske flyktninger som kommer seg til landet i nord, mens flyktningene er i Tyrkia eller i andre land i Midtøsten. Uten kyndig hjelp ville de fleste ikke ha mulighet til å komme seg til Sverige eller andre utviklede land i Europa, sa Gudfaren.

Etter en stund forlot han kafeen uten å gi oss et konkret svar på vår forespørsel om å få følge en gruppe flyktninger. Men en svært viktig kontakt var opprettet.

Vi ba flere ganger om å få møte en syrer som ventet på å flykte over til EU. Det ønsket fikk vi oppfylt senere på ettermiddagen den andre dagen. Vi ble fulgt til en kjellerleilighet der det var en familie på seks. Det minste barnet var bare ett år gammelt. Familien hadde drevet butikk i Syria og hadde solgt leilighet, forretning, to biler og flyktet over til Tyrkia. Et halvt år før vi møtte dem, hadde de tatt seg over til Hellas i en gruppe. Etter det de fortalte, ble de tatt av gresk politi, fratatt mobiltelefon og alle penger. De hadde betalt 8000 Euro for hele familien, men fikk tilbake en del av pengene da de kom tilbake til Tyrkia, sa de. Moren i familien sa at de ville prøve igjen: *-Hvis vi ikke klarer å komme oss til Sverige, kan vi like godt dø⁵.*

Det er ganske sterkt å høre fra en som har ansvar for fire barn. De ble oppmuntret av en annen flyktning som klarte å komme seg til Sverige etter 17 forsøk. Familien ønsket selv å stå frem med sin historie. Argumentasjonen deres var at de ville at verden skulle se dem – og se hvordan de lever.

⁵ Eget intervju Istanbul oktober 2013.

Et stykke ut på kvelden den andre dagen fikk vi beskjed om at vi kunne bli med til en av dekkleilighetene som smuglergruppen disponerer i Istanbul. Vi var litt usikre på hvor sikkert det var å bli med disse personene inn i mørke bakgater i den tyrkiske storbyen. Men journalisten var med oss og vi valgte å stole på han. I sjette etasje i en bygning kom vi inn i en liten leilighet. Der var det en ung mann som hadde blitt skadet i beinet da han en uke tidligere måtte flykte fra gresk politi etter å ha krysset grenseelva som guide for en gruppe flyktninger.

Alle i gruppa hans ble tatt og sendt tilbake til Tyrkia.

Et større sår i leggen var i ferd med å gro, og den unge mannen fortalte at han la seg opp penger som guide, og etter hvert ville han flykte selv også. Vi fikk snakke med andre smuglere også, og fikk oppgitt svært forskjellige priser for hvor mye det koster å bli smuglet over til EU via land. Noen antydte at 5000 Euro er en vanlig pris, andre mente 10 000 Euro.

Etter hvert som vi snakket med smuglere og flyktninger som ventet på å bli smuglet ut, kom det fram at det er bygd opp en egen "bankvirksomhet" rundt denne industrien. De som vil smugles ut, setter inn det pengebeløpet de har blitt enige med smuglerne om i en slags bank.

Flyktningene gir koden til smugleren hvis de kommer fram til Athen eller et annet bestemmelsessted. Først da får smuglerne utbetalt sine penger. Hvis flyktningene blir tatt underveis og sendt tilbake til Tyrkia, får de tilbake en stor del av pengene. Vi klarte ikke å fastslå hvor mye, men kanskje dreier det seg om halvparten eller to tredeler. Uansett er det millioner i omløp, på de beste sommerdagene hadde vår smuglergruppe inntil 60 flyktninger daglig på vei over grensa til EU. Det er naturligvis umulig å si om dette tallet er overdrevet eller ikke.

Den tredje dagen fortalte Gudfarens medhjelper oss hvor omfattende papirforfalskning det er i smuglermiljøet. Et falskt pass til Sverige eller et annet vesteuropeisk land koster om lag hundre tusen kroner ifølge smuglerne. Det er dyrest,

fordi man da kan reise med fly fra Tyrkia og søke om asyl direkte i dette landet. Men mange krever et forskudd av flykningene.

Andre identitetspapirer er rimeligere. Det er svært vanlig at flyktingene kjøper falske ID-kort fra et EU-land. Det bruker de når de har kommet over grensa til EU.

Vi ble tilbudt å kjøpe et slikt ID-kort, og takket ja. Det er naturligvis etisk problematisk, for det er i utgangspunktet en ulovlig handling i forhold til tyrkisk lov. Men vår vurdering var at det var viktig av hensyn til troverdigheten i reportasjen, og all den tid identifikasjonskortet ikke skulle brukes til annet enn journalistisk dokumentasjon, fant vi at dette var akseptabelt. Vi var først hos en vanlig fotograf og tok passbilder. Disse ble overlevert til en mellommann, som ga dem videre til noen andre som vi ikke vet hvem er. Neste dag fulgte vi mellommannen til en tett befolket metrostasjon, der vi møtte to andre. De ga oss kortet med vårt bilde og et helt annet navn.

Falsk identitet skaffet i forbindelse med reportasjen

Vi betalte 200 USD. ID-kortet viste en person med vestlig utseende, irakisk navn og bakgrunn, og at vedkommende var ungarsk statsborger. Mellommannen hevdet at

kortet ville fungere i en manuell kontroll, men at det ville bli avslørt dersom kortet ble scannet.

Helt fra første møte med smuglerne i Istanbul, gjorde vi det klart at vi ønsket å følge en gruppe syriske flyktninger på veien fra storbyen og til og med grensekryssingen. Vi fikk løfter, men det ble stadige utsettelse. Etter dag fire fikk vi beskjed om å møte opp på kafeen igjen på ettermiddagen. Der fikk vi møte guiden for dagens gruppe. Han var liten av vekst, og så ut som en tenåring, selv om han var 21 år gammel. Gresk politi arresterer nemlig ikke tenåring, de blir bare sendt tilbake til Tyrkia.

Gruppen på 10 flyktninger møtte vi på en busstasjon i Istanbul, men den ble delt opp i smågrupper og flyktningene plassert på to vanlige rutebusser som gikk til en grenseby. Derfra gikk vi til fots, og flyktningene skiftet på å bære en oppblåsbar gummibåt som skulle brukes til å krysse grenseelva til Hellas og EU. Marsjen begynte ved 22-tiden om kvelden, flere ganger måtte vi kaste oss ned i grøfta når guiden så politibiler nærme seg. Vi måtte snakke lavt og ikke bruke lys.

Først fulgte vi veier ut på bondelandet, deretter stier langs jorder og gjennom skog. Turen tok ca. 3 timer i stummende mørke, og stort sett i taushet. Det var kaldt og vått. På veien fikk vi snakket med flere av flyktningene, noen kunne engelsk. Noen var unge menn som ville ha en bedre fremtid. Noen var litt eldre. En var lærer, en var ingeniør, en var flyver. Målet var å komme til Vest-Europa, og først og fremst til Sverige. Borgerkrigen i Syria tvinger dem til å gjøre det de kan for seg og sine familier, var gjennomgangstonen. Alle mente at flyktningestrømmen bare kommer til å øke. Et lite stykke før elva ble båten pumpet opp.

Båten pakkes opp ved grense-elva.

Elvebredden var ulendt, men båten ble satt på vannet. Alle ti pluss guiden fikk plass, selv om båten var farlig overlesset.

Vi så dem forsvinne inn i mørket, men hørte at de kom vel over den 50 meter brede elva og til den andre bredden. Noen dager senere fikk vi høre fra smuglerne at alle hadde blitt tatt på gresk side og sendt tilbake til Tyrkia. Nå er de i full gang med å planlegge neste forsøk.

5. Konsekvenser

Den mest umiddelbare konsekvens av våre reportasjer er at de har kastet lys over hvordan menneskesmuglingen til Europa foregår. Hvordan syriske flyktninger må skaffe til veie store mengder penger for å kunne betale seg over grensene til Europa.

Dette journalistiske arbeidet går rett i kjernen av vårt samfunnsoppdrag, nemlig å sette søkelys på kritikkverdige forhold og utnyttelse av enkeltmennesker/grupper av mennesker.

I tillegg er dette arbeidet viktig i et større perspektiv fordi vi her dokumenterer hvordan Europa håndterer flyktninger som følge av kriser og krig i naboland, og fordi vi her viser hvilke konsekvenser enkelte lands politikk på dette feltet får for omfanget og utviklingen av menneskesmugling i Europa.

Vi har dokumentert hvordan mennesker i en desperat situasjon lett blir offer for en organisert og kriminell smuglervirksomhet.

Det er svært få journalister som har vært med på noe lignende.

Vi fikk etter lang tids målrettet arbeid innblikk i et uhyre lukket miljø og en virksomhet som har vokst til å bli en stor industri. Smuglerne blir stadig mer organisert, og de tar i bruk stadig nye metoder for å få sine kunder inn i Europa. Hellas, Bulgaria og Italia er de landene som hittil har merket flyktningsstrømmen mest.

Sverige står for tur, og også i Norge har mennesker som kommer på falske papirer økt kraftig det siste året. Det er bare begynnelsen.

VEDLEGG:

Nettartikkel: http://www.nrk.no/verden/_--smugler-syrere-inn-til-eu-1.11405207

TV-innslagene og nettartiklene ligger vedlagt på minnepenn.

Printscreen av nettartikkel:

Her smugler de syrere inn i EU

For 17.000 norske kroner hjelper menneskesmuglerne syriske flyktninger på vei over den tyrkiske grensen til Hellas. Derfra vil mange reise videre innover i Europa.

Slik fører menneskesmuglerne syriske flyktninger inn til Europa

TYRKIA (NRK.no): Smugling av syriske flyktninger inn til EU har økt kraftig etter at Sverige åpnet for å gi flyktningene oppholdstillatelse. NRK ble med smuglerne og flyktningene til grensen.

Publisert 08.12.2013, kl. 22:31

– Hundretusenvís av desperate syriske flyktninger står i kø for å komme inn i EU, sier en av menneskesmuglerne som NRK møter på en kafe i Tyrkias største by Istanbul.

Han mener flyktningene er villige til å gjøre nesten hva som helst for å ta seg over grensen.

Smugleren holder hoff på en av kafeene i storbyen, og stadig vekk kommer nye kunder bort til bordet hans.

De innleder en lavmælt samtale om hva som er mulig å få til, hvor mye det koster og hvor store sjansene er for å komme over grensa til Hellas eller Bulgaria.

– Nesten alle de syriske flyktningene er klar over at Sverige gir opphold til dem, sier smugleren.

Han mener at svenske myndigheter har skapt enorme forventninger hos flyktninger som lever i en svært vanskelig situasjon.

De har ingen mulighet til å tjene penger i Tyrkia, de lever på det de fikk fra å selge hus, biler og andre eiendeler i Syria før de flyktet.

For hver dag som går har de mindre penger å rutte med.

- LES OGSÅ: [Syriske flyktninger får oppholdstillatelse i Sverige](#)

Artikkelen fortsetter.

AV

Journalist
Jan Espen Kruse

Fotograf
Mohammed Alayoubi

Journalist
Kristine Hirsti

SYRIA →

Opposisjonsgruppe blir ikke med

NRK var med til dekkleiligheten til menneskesmuglerne.

Foto: Mohammed Alayoubi / NRK

– Vi tvinges til å bruke menneskesmuglere

– Vi tvinges til å bruke menneskesmuglere for å komme oss inn i EU, sier en av flyktningene som kommer bort til smuglerens bord.

Han er en ung mann, og understreker at han ikke har noen lovlig måte å komme seg fra Tyrkia til Sverige på.

Om noen dager skal han være med i en gruppe som skal ta seg over til Hellas.

Hvis han klarer å ta seg gjennom den greske grensesonen uten å bli oppdaget, får smuglerne utbetalt 2000 Euro, eller nesten 17 tusen norske kroner.

Hvis han blir tatt av grekerne og sendt tilbake til Tyrkia, får smuglerne en mye mindre andel av summen.

Dermed vil den unge mannen ha penger til å prøve flere ganger.

- LES OGSÅ: [Forlot ektemann i Syria og barna i Egypt](#)

20 forsøk

– Jeg kjenner noen som har prøvd om lag 20 ganger før de lyktes, sier den unge flyktningen.

– **Men noen av dem som klarte det, er nå vel etablert i Sverige, og de arbeider nå for å få resten av sin familie til landet i nord.**

De syriske flyktningene snakker gjerne om dem som aldri ga opp og som klarte det til slutt.

Men virkeligheten er egentlig ganske dystert for det store flertallet.

Mange har brukt opp alt de eier og har for å betale kyniske menneskesmuglere. Noen blir sittende igjen i Tyrkia uten penger og uten hjelp.

Noen tvinges til å dra tilbake til det borgerkrigsrammede Syria der de har slektninger og noen som kan hjelpe med det aller mest nødvendige.

De syriske flyktningene som forsøker å ta seg inn i EU er ikke blant de fattigste i Syria. De har hatt verdier å selge før de flyktet, og inntrykket er at de kommer fra middelklassen og oppover.

Mange av de fattige har kanskje ikke kommet seg ut fra Syria, eller de har havnet i FN's flyktningleirer i nabolandene.

Artikkelen fortsetter.

Denne familien forsøkte å ta seg over grensen, men ble stanset.

Foto: Mohammed Alayoubi / NRK

Millionindustri

Menneskesmuglingen fra tyrkisk side har blitt millionindustri.

Smuglerne tar seg godt betalt for å organisere grupper som krysser grensa.

Men forfalskning av dokumenter som pass og identitetskort er kanskje like stor business.

Pass er dyrest, et godt forfalsket pass til et EU-land koster om lag 100 tusen norske kroner.

ET ID-kort til et EU-land koster om lag 1200 kroner.

– **Passene er så kostbare fordi de kan brukes til å reise med fly direkte fra Tyrkia til Sverige, sier vår kontakt blant smuglerne.**

– Når flyktningene kommer om bord på flyet, er de i grunnen garantert å få bli i Sverige- det er det alle drømmer om, sier han før nye kunder kommer bort til bordet hans på kafeen i Istanbul.

Flere timer til fots

Menneskesmuglerne driver en kriminell virksomhet etter tyrkisk lov, og de kan bli hardt straffet dersom nettverket blir rullet opp.

Derfor tok det månedsvis med forarbeid før NRK fikk møte noen av dem. Men til slutt fikk NRKs team også være med en gruppe syriske flyktninger på ferden fra Istanbul med vanlig rutebuss til en tyrkisk grenseby.

Derfra gikk gruppen til fots i flere timer til grenseelva som skiller Tyrkia og Hellas.

I stummende mørke gikk flyktningene på jorder og skogsveier for å unngå å bli oppdaget av tyrkisk politi eller militære.

De skiftet på å bære gummibåten som skulle ta dem over grensa til EU.

– **Vi ber om unnskyldning fordi vei bryter EUs lover ved å ta oss inn på denne måten, men vi har ikke noe annet valg av hensyn til familiene våre, sier to av mennene i gruppen.**

Temperaturen ligger så vidt over null, det er iskald vind og vått og sleipt på bakken.

Artikkelen fortsetter.

Flyktningene nærmer seg den tyrkiske grensebyen.

Foto: Mohammed Alayoubi / NRK

Hele gruppen ble arrestert

Men flyktningene kommer seg fram til grenseelva der gummibåten pumpes opp. Sammen med guiden sin setter de seg oppi den overlastede båten.

De forsvinner ut i mørket, men vi kan høre at de kommer vel over til den greske bredden 50 meter unna.

Så går det flere dager uten at vi får høre noe mer om deres skjebne.

Men omsider får vi vite fra en av smuglerne at hele gruppen ble arrestert av gresk politi og sendt tilbake til Tyrkia.

Der satt de i arrest i tre dager før de ble sendt tilbake til Istanbul.

Nå er de sannsynligvis i gang med å planlegge neste forsøk på å komme inn i EU.

- [LES OGSÅ: SV: Gjør som Sverige – gi syriske flyktninger permanent opphold](#)

Kopier lenkeadresse:

<http://www.nrk.no/verden/1.11405207>

